

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Originalfotografierne til Illustrationerne fra
Albert Schou.

Titel | Title:

Tivolis Pjerrot N. H. Volkersen : Pantomimen og
Pjerrot. (Efter ... P. Hansens Tivolis Historie)

Udgivet år og sted | Publication time and place: København, 1896

Fysiske størrelse | Physical extent:

16 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

Tivolis Pjerrot

N. H. Volkersen.

1896.

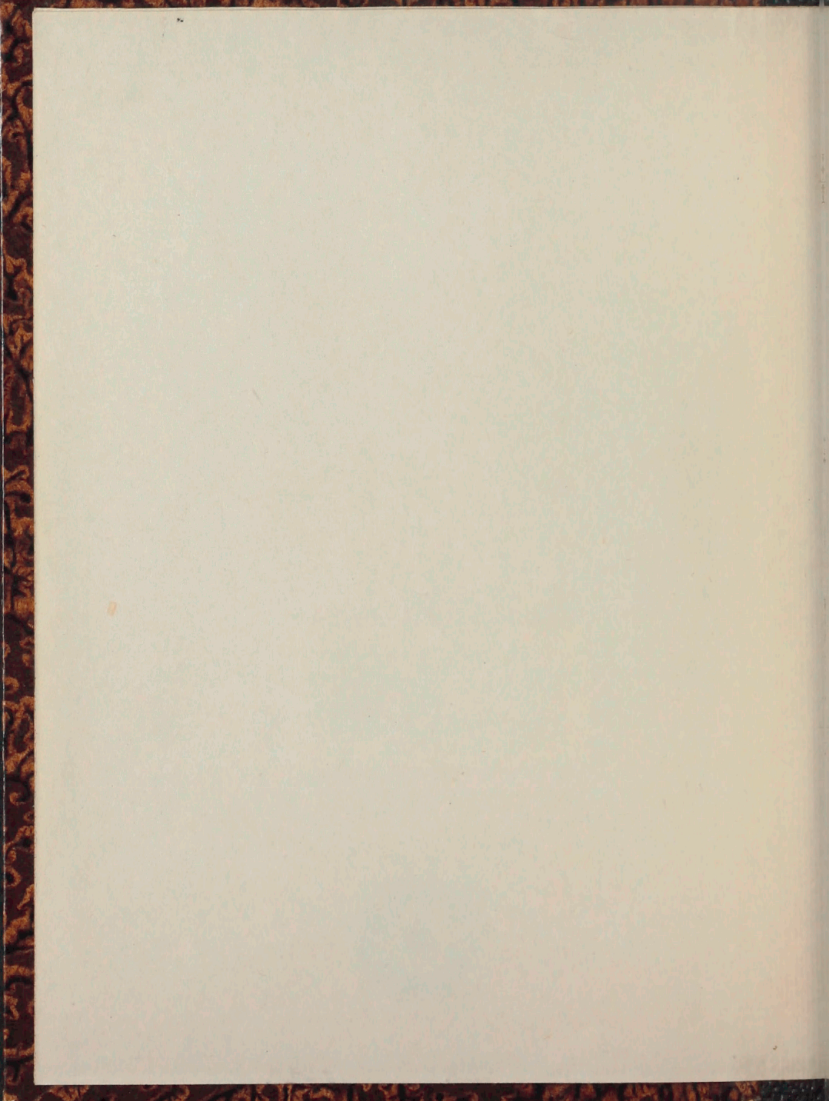
46.-288-8°

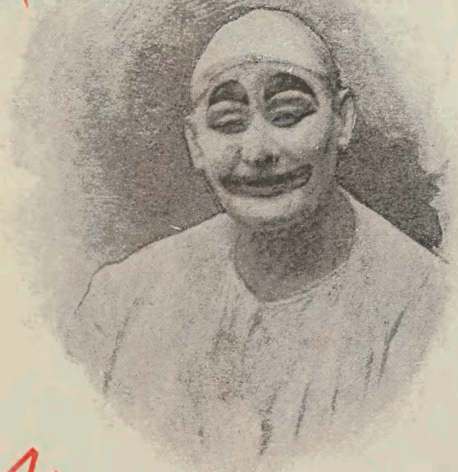
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020341190

Tivolis Pjerrot

N. H. Volkersen

1896

22

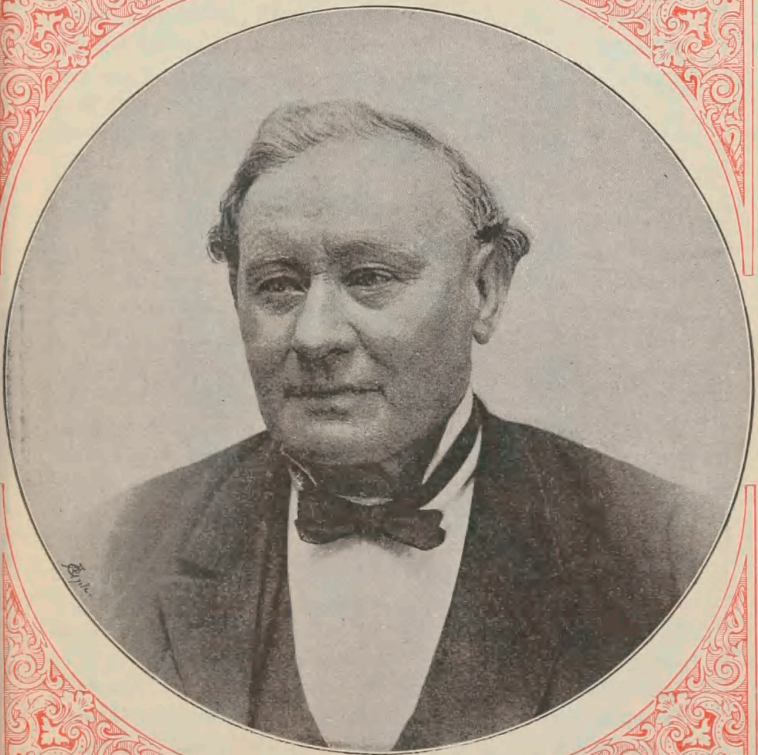

Pantomimen og Pjerrot.

(Efter Professor *P. Hansens* Tivolis Historie.)

Pantomimen er Tivolis egen dramatiske Kunstform, som det har Æren af at have holdt Hævd over i et halvt Aarhundrede, saa at der paa en ganske mærkelig Maade er skabt et Hjem og fortsat en Tradition for denne sydlige Skuespilgenre under vore nordlige Breddegrader.

En Artikel om »Tivolis Kunstudvikling« i et Nummer af Etablissementets officielle Blad fra Juli 1844 efterligner paa en skjemtende Maade Datidens filosofisk-kritiske Stil under Paavisning af, hvorledes den teatralske Kunst paa sit første Stadium i den foregaaende Saison nærmest var et Udtryk for Kraftens Ide, realiseret af den stærke Mand Jean Dupuis; vel prøvede Skjønhedens Ide at gjøre sig gjældende i Skikkelse af hans Ægtehalvd, og vel dannede de bevægelige Tableauer med deres plastiske Stillinger en passende Overgang fra de raa Kraftøvelser til en mere lutret Nydelse, men først den følgende Saison »blev det foreholdt at fremkalde den højere Udvikling, der havde slumret Vinteren over, ligesom Vintersæden under det sne-lagte Jorddække«. I denne Saison anstilledes nemlig de første Forsøg med »en anden og højere Kunst i Panto-

N. H. Volkersen.

mimen«, og de lykkedes over al Forventning. »Ogsaa i denne Henseende er Udviklingen sket ad den naturlige Vej, skjøndt vistnok med forbausende Skridt«, fortsætter Bladet sin lærde Udvikling. »Det er igjennem det komiske, at den højere Ide bedst og naturligst titaler Folket. Hvad det her ser finder Indgang af sig selv, thi det er Kjød af dets eget Kjød. Som Repræsentant for den komiske Ide staar **Pjerrot**. Hvor var det muligt andet, end at Folket øjeblikkelig maatte gribe og fastholde den Ide, som udtaler sig gennem ham? Den slumrede saa at sige i Folkets Bevidsthed og trængte kun til en ydre Tilskyndelse for at slaa ud i Flamme. Med Pjerrot er Folket blevet til og voxet op — Folket i Kjøbenhavn og Folket i Tivoli. Pjerrot, det Komiskes Repræsentant i Tivoli, er ægte dansk. Han er af sydlandsk Oprindelse, men forlængst klimatiseret og nationaliseret. Allerede i sin oprindelige Skikkelse, da han endnu udelukkende bar sit italienske Præg, saaledes som **Casorti** fremstillede ham for os, vandt han alle danske Hjærter i den Grad, at endog vor Nations største Digter har besunget ham. Hvor meget mere nu, da han er blevet ægte national, da han ikke længere er Dumhedens og Dorskhedens Repræsentant i Almindelighed, men meget mere repræsenterer disse Ideer i deres danske Ejendommelighed. Hvor meget denne Karakters Fremstiller i Tivoli har bidraget til i denne Henseende at sætte Folket paa det rette Standpunkt til Opfattelsen og Bedømmelsen af den moderne Pjerrots Karakter, er ikke her Stedet at udvikle; det vilde desuden saare den unge Mands Beskedenhed, der alt er blevet Tivoli-Publikummets Yndling«.

»Den unge Mand«, som her sigtes til, er **Niels Henrik Volkersen**, der den Gang var 24 Aar gammel. Han kom

Den uheldige Frier.

til Verden den 2. Marts 1820 i en Landsby i Skjelskøregnen, hvor Faderen var Skolelærer; da han senere flyttede til Kjøbenhavn som Graver ved Frue Kirke, bleve hans to Sønner satte i Bogtrykkerlære. Men medens den ene af dem gennemgik hele sin Læretid og senere etablerede sig — han trykkede i mange Aar Tivoliplakaterne — var Broderen af et mindre stadigt Temperament og følte sig stærkt dragen mod det frie Artistliv. Han uddannede sig til Akrobat og fik 1838 Engagement ved Gauthiers Beriderselskab, som gav Forestillinger paa Vesterbros Petolettis Theater, lige udenfor den Plads, hvor senere Tivoli blev anlagt. I denne Stilling stiftede Volkersen Bekjendtskab med et Par ældre Medlemmer af Faget: den for faa Aar siden afdøde **Busholm** og den endnu levende **Hesse**, et Bekjendtskab, der førte til fortsat Samvirken et helt langt Liv igjennem. At deres Præstationer vakte Opmærksomhed og paaskjønnedes af Kjendere, kan ses deraf, at Brødrene Price 1842 engagerede Volkersen og Hesse til deres berømte Morskabstheater. De optraadte her baade som Akrobater og som Mimikere; Volkersen fik her Lejlighed til at studere Adolph Prices Kunst, som denne havde studeret Casortis og Winthers.

Ved Carstensens Benefice i Efteraaret 1843 spillede Volkersen sin første Pjerrot-Rolle paa Tivoli i »Harlekin mekanisk Statue« og engageredes fra næste Aar af sammen med sine to Kunstfæller. Den første Pantomime, i hvilken Volkersens Navn forekommer paa Tivoli-Plakaterne, er »Spaakvinden eller Pjerrot i Knibe«, den 18. Juni 1844.

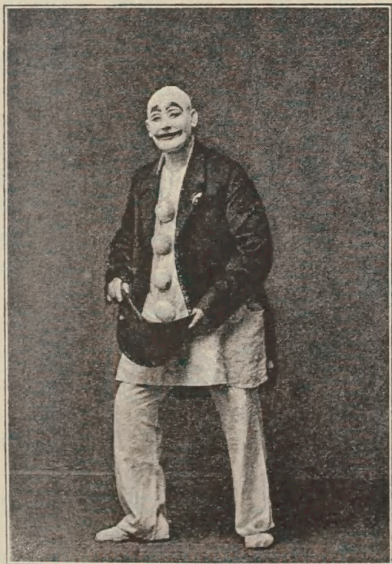
Lidt over en Maaned senere blev der foreløbig slaaet en Streg over hele den mimiske Genre. Brødrene Price

Harlekens mekaniske Statue.

nedlagde, i Henhold til deres Privilegium for Morskabs-theatret, Protest mod de mimiske Forestillinger paa Tivoli, og Cancelliet, som var eneste Instans med Hensyn til Fortolkningen af Carstensens Koncession, gav Indsigelsen Medhold. Den 26. Juli 1844 indeholdt Tivoli-Entrepreneurens officielle Avis det sidste Pantomime-Program — »Pjerrot som Husholderske« og »Tryllersken«, med Volkersen som den hvide Mand i begge Stykker — og bragte paa samme Tid en Meddelelse om det nedlagte Forbud. Den følgende Dag ombyttede Anstalten Pantomimen med en Række Tableauer eller »levende Billeder«, som aabnedes med en Fremstilling af »Pjerrot paa Dødslejet«: den hvidklædte Skikkelse laa paa en Baare, bag hvis Hovedgærde Troldmanden stod med opløftet Tryllestav, medens de øvrige Pantomimefigurer vare grupperede rundt om Dødslejet i sorgende Attityder. Volkersen indtog sin Plads i det akrobatiske Ensemble, navnlig i komiske Scener, sammen med den udmærkede italienske Clown Mancini, og Programmets Slutnings-Bebudelse: »Pjerrot gaar igjen«, tyder paa, at han demonstrativt bar sit vante hvide Kostume som en varslende Gjenganger. Indtil hans forhaabede fuldstændige Opvækkelse fra de Døde kunde finde Sted, bestræbte Tivoli sig for at berede ham et Slags Mellemtilstand ved en Overenskomst med det udenfor Tivoli beliggende Petolettis Theater. Først fra Begyndelsen af Saisonen 1847 se vi atter Pantomimen som en legitim Kunstform paa Tivoli. Volkersen havde nemlig i Mellemtiden faaet udvirket Tilladelse til ogsaa i Kjøbenhavn at udøve den Ret til mimiske Forestillinger, som allerede forlængst var ham tilstaaet for Provinsernes Vedkommende.

Fra nu af træder Trekløveret Volkersen, Busholm og Hesse

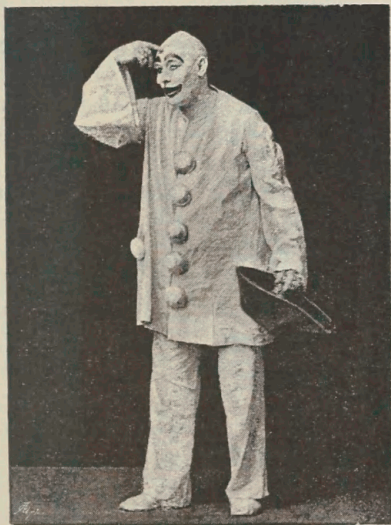

Pjerrot vanvittig af Kjærlighed.

til Stadighed i Tivoli-Pantomimens Tjeneste, sidstnævnte som Harlekin, og den smukke Mad. **Busholm** som Columbine. 1851 forekommer for første Gang Hr. **Petolettis** Navn i denne Rolle, og **Luin**, Pricernes Svoger, en behændig Gymnastiker, afløste for en Tid Hesse i Elskerfaget. Den obligate »Frier« fik tidlig sin drevne Udfører i Hr. **Olsen**, der, da han tillige stod paa Akrobatprogrammet som Mester i det »kinesiske Bjælkespil«, derfra modtog Navnet »Bjælke-Olsen«, under hvilket nom de guerre han er optegnet i Tivolis Annaler som en flink og veltjent Artist.

Pantomimetheatrets Repertoire var dels de gamle casortiske Kompositioner: »Harlekin mekanisk Statue«, »Harlekin Kok«, »Harlekin Skelet« og lignende klassiske Værker, som fra Morskabstheatrets Dage til nu have givet Generation paa Generation de første og ingenlunde de mindst fyldige Indtryk af theatralisk Kunst, dels en lang Række af Stykker, for hvis Opfindelse eller Arrangement Volkersen er Hovedmanden, de fleste byggede over den faststaaende Konstellation med Cassander som den ærværdige pater familias, Columbine som hans flagrelystne Datter, Harlekin som hendes begunstigede, og »Frieren« som hendes refuserede Elsker, samt Pjerrot som den tjenstivrige, klodsede, enfoldige, men i sine egne Tanker højst opfindsomme og fiffige Domestik. Lejlighedsvis gik man udenfor denne Ramme, som f. Ex. i det første Krigsjaar, da man den 5. August 1848 og senere flere Gange i Saisonen opførte »Oprørerne eller de tyske Friskarer« med Fægning og stort Tableau. Men en Succes som denne hørte naturligvis til de efemere og taaler ikke nogen Sammenligning med den gennem Aaringer, ja gennem Menneskealdre varende Popularitet,

O, ho!

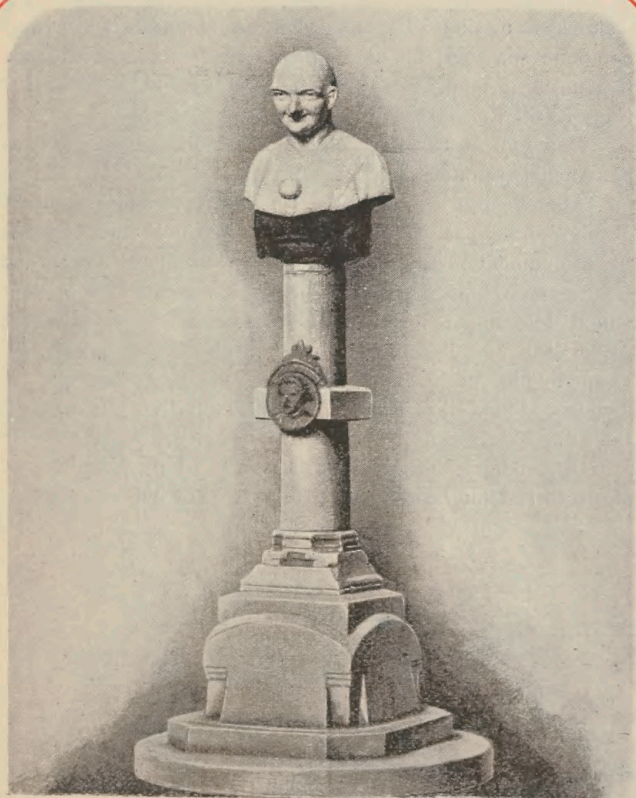

Pjerrot opdager Fruentimmerets
Træskhed.

som omgiver det Pantomime-Repertoire, der har **Pjerrot** til Centrum — Pjerrot, hvis Fataliteter og Gjenvordigheder, hvis kluntede Forslagenhed og urokelige Selvtfredshed man aldrig bliver kjed af at vise sin Deltagelse. De historiske Vidnesbyrd godtgjøre, at **Volkersen** allerede fra sin første Optræden af vandt Bifald i denne Rolle; hans Yndest er kun bleven befæstet og forøget i de siden den Tid forløbne halvthundrede Aar, ligesom hans Udførelse aabenbart maa have vundet i Fasthed og Afrunding, uden at Rutinen har dæmpet Lunet. Hans Pjerrot er en nationaliseret Maskefigur, hvis oprindelige Grazioso-Væsen er blevet forvandlet til Folkeæventyrets Klumpedumpe-Natur, beslægtet med Arv hos Holberg og ligesom han Syndebuk for de mere Snedige. Altid kommer denne ulykkelige »Pechvogel« som en Hund, eller snarere som en Elefant i et Spil Kegler, altid er ved Skjæbnens lunefulde Spil hans Ryg vendt til, naar Pryglene skulle uddeles. Men i denne Modgang er hans stærkt udviklede animalske Velvære ham en Trøst; han nyder Dovenskabens Salighed som en solmættet Lazzaron, og han æder som en Tærsker, naar Lejligheden byder sig; han er efter søde Sager, som en Bjørn efter Honning, stjæler som en Ravn og er nysgjerrig som en Skade. End ikke Intelligensens Triumfer ere ham nægtede: naar han med Pegefingern mod Panden og et langstrakt »Oho« antyder, at der er ifærd med at gaa en Praas op for ham, udtrykker hans hele Holdning den inderligste Glæde over Opdagelsen, uforstyrret af nogen Anelse om, at hans Kløgt neppe vil bringe ham andet Udbytte end nye Fortrædeligheder.

Saavidt Professor P. Hansens Fremstilling.

Volkersen naaede lige at opleve Tivolis 50 Aars Jubi-

N. H. Volkersens Monument i Tivoli.

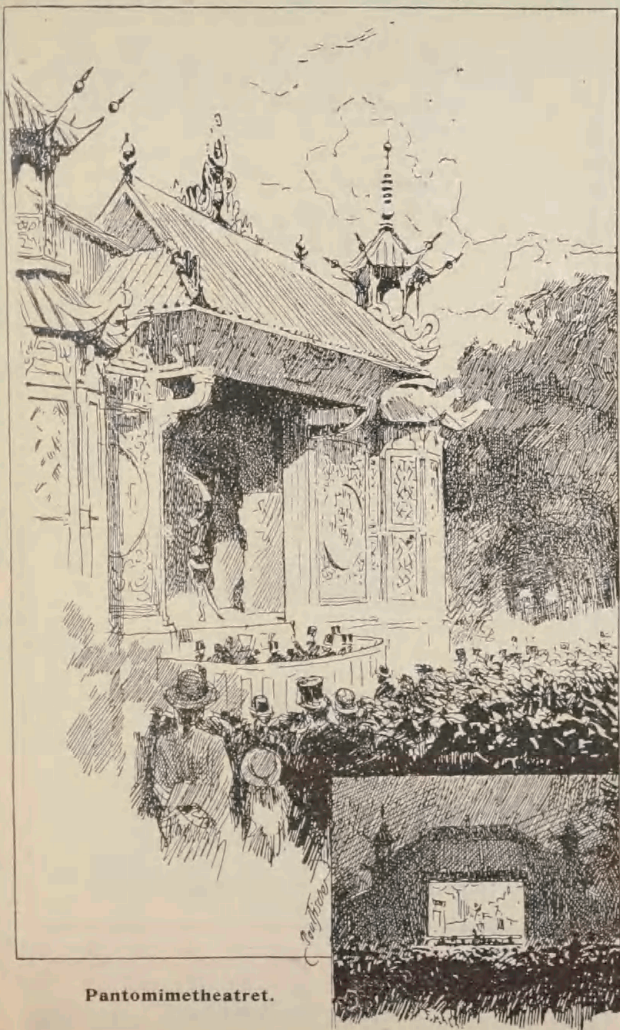
Efter Billedhugger Aksel Hansens Skitse.

læumsfest og nød i Dagens Anledning, skjøndt syg og svag, den ham saa fuldt ud tilkommende Hæder: han modtog en Guldmedaille med Diamant og Tilsagn om at beholde sin Gage (2000 Kr.) i livsvarig Pension.

Men kun et Par Uger efter lukkede han sine Øjne, den 31. August (Carstensen's Fødselsdag).

Allerede ifjor var det Bestemmelsen at rejse ham et Mindesmærke paa Tivolis Grund, men Uheld med Stenen til Fundamentet hindrede Udførelsen af denne Plan. Nu er den sat i Værk: paa Pladsen foran Theatret er rejst et smukt Monument for den afdøde, udført af Billedhugger **Aksel Hansen**. Dermed er der givet et lille Afdrag paa den Taknemlighedsgjæld, hvori Tivoli altid har staaet og vil vedblive at staa til **Volkersen**, og det manglende Blad er føjet ind i den Mindekrans, som efterhaanden er flettet for det Trekløver, der har skabt Tivoli og dets Ry: **Georg Carstensen**, **Hans Christian Lumbye** og **Niels Henrik Volkersen**.

Pantomimetheatret.

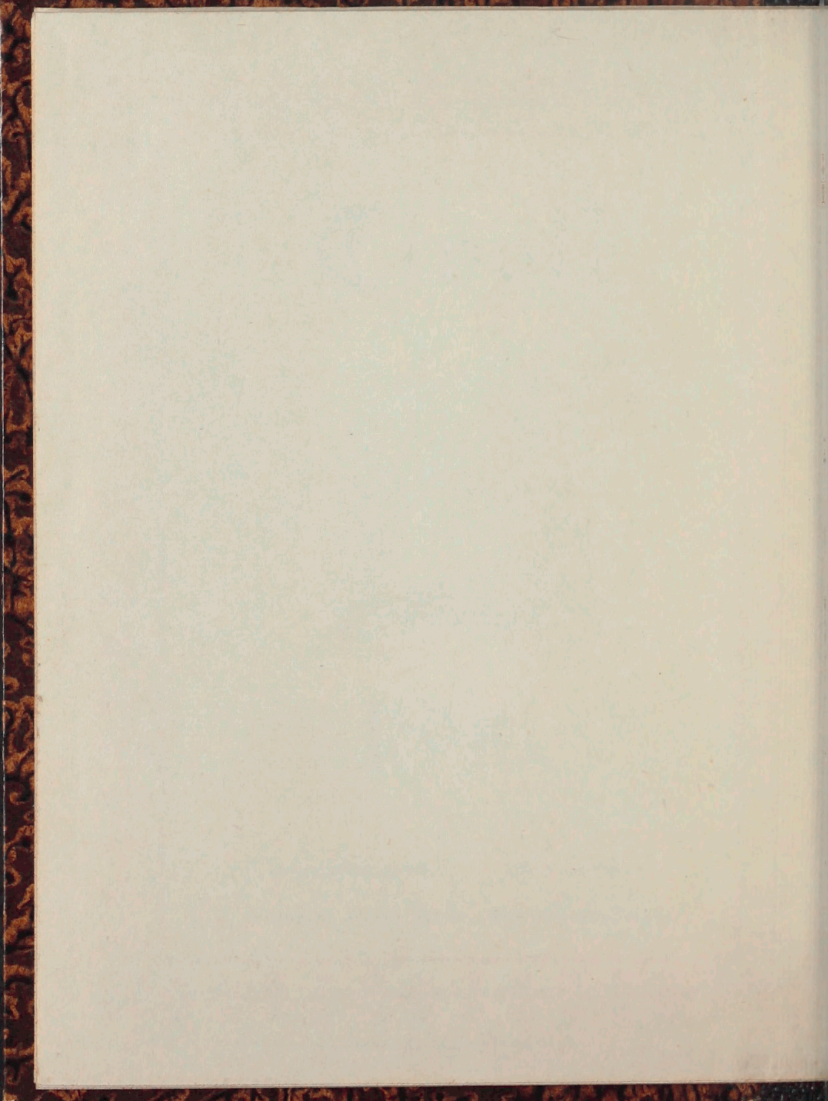
Tivoli

1896.

Originalfotografierne til Illustrationerne
fra
Fotograf Albert Schou, Kjøbmagergade 45.

KGL. HOF-BOGBINDER
CARL PETERSENS
BKKI
GOTHERSGADE 14.

